

Čeladenská fontána

Zpravodaj BESKYDSKÉHO REHABILITAČNÍHO CENTRA

5, 6 / 2018, ročník X.

Časopis ČELADENSKÁ FONTÁNA je vydáván pro zaměstnance, klienty a partnery Beskydského rehabilitačního centra v Čeladné. Cílem Fontány je přinášet informace všem, kteří se chtějí dozvědět více o tom, jak zde, na úpatí Ondřejníku, pomáháme těm, kteří potřebují upevnit zdraví. Je to jednoduché: díky zdejším mimořádně příznivým klimatickým podmínkám a vysoké úrovni rehabilitační péče je BRC vyhledávaným zdravotnickým zařízením s výbornou pověstí. Za neopakovatelnou a dnes velmi vzácnou atmosférou rodinných lázní k nám jezdí pacienti z celé republiky. Tímto zveme i vás. Všechna vydání Čeladenské fontány najdete také na www.brc.cz.

Snímek fotografky Mileny Vaculové se vracíme k letošním krásným podzimním dnům, které „malovaly“ v našem parku a bylo by škoda je nepřipomenout také našim čtenářům **(vpravo)**.

Na snímcích od téže autorky **(dole)** jsou možná budoucí krajinářští architekti (v tom případě by jablka nepadla daleko od stromu) Vojtěch a Vítek, kteří s rodiči přišli 27. října 2018 slavnostně zasadit do parku Beskydského rehabilitačního centra v Čeladné „**Buk svobody**“. Více o této celostátní akci ke 100. výročí republiky na stranách 22 a 23.

NA CO SE NÁS NEJČASTĚJI PTÁTE?

Jana Ožanová

Na naši kontaktní adresu info@brc.cz dostáváme denně mnoho různých dotazů, na které odpovídáme individuálně a zpravidla do několika dnů. Většinou se tyto dotazy týkají podobných okruhů témat, a proto jsme se je rozhodli shrnout do obecnějších odpovědí a uvést je i v našem časopise. Třeba i vám pomohou orientovat se lépe v podmínkách, za kterých se můžete u nás léčit. Anebo najdete ve svém okolí někoho, komu budou užitečné.

Hradí lázeňskou péči v BRC zdravotní pojišťovna, nebo si ji klient musí hradit sám? Můj lékař mi doporučuje navštívit vaše lázně.

Upozorňujeme, že nejsme klasické lázně, ale odborný léčebný ústav (OLÚ), nejedná se tedy o lázeňský pobyt. Návrh na rehabilitační léčbu je odlišný od návrhu na lázeňskou péči. Podrobnosti k postupu při podávání návrhu a dokumenty ke stažení najdete na našich webových stránkách (www.brc.cz), nebo Vám potřebné dokumenty pošleme poštou.

Pokoje v Léčebném domě dr. Maye jsou dvoulůžkové a mají vlastní sociální zařízení.

V případě schváleného návrhu je léčba hrazená pojišťovnou, platí se pouze případný doplatek za nadstandard, jehož výše záleží na tom, v kterém léčebném domě a v jakém pokoji je pacient ubytován. Doplatky jsou stanoveny vnitřním předpisem BRC a pohybují se od 70 do 400 Kč za osobu a den. Zohledňují vybavení pokoje (např. počet lůžek, TV, balkon, terasa, lednice, WC + sprcha na pokoji, připojení k internetu, wifi apod.), případně jeho umístění v léčebném domě. Úplný přehled doplateků najdete na našem webu.

Rehabilitační pobyt hradí zdravotní pojišťovna, po nástupu a dohodě s lékařem BRC při přijetí můžete mít v léčebném plánu zahrnuté i některé procedury, které se doplácí (např. masáže, rašelinový zábal,

lymfodrenáže, lokální kryoterapie, Polarium, pneumopunktura apod.)

Který lékař může doporučit pobyt u vás a kolikadenní jsou pobyty?

Návrh na léčebně rehabilitační péči vypisuje praktický lékař nebo odborný specialista. Tento návrh se zasílá zdravotní pojišťovně, ta ho pak v případě schválení posílá k nám do BRC. Délka léčebných pobytů se pohybuje od 3 do 5 týdnů, nejčastěji to je 28 dní. Záleží také na tom, zda maximální dobu trvání léčby nestanoví přímo revizní lékař při schvalování návrhu.

Mohla bych se léčit ve Vašem centru v měsíci červenci nebo srpnu? Šlo by o třítydenní léčbu.

U pobytů hrazených zdravotní pojišťovnou je postup při přijímání pacientů následující: Nejprve je potřeba se domluvit s Vaším ošetřujícím lékařem, aby Vám vypsals formulář „Návrh na léčebně rehabilitační péči v odborné léčebně“. Formulář najdete na našich webových stránkách, většina lékařů jej má také běžně v ordinacích. Naše příjmová kancelář plánuje na základě počtu obdržených návrhů umístění pacientů do jednotlivých léčebných domů. Platnost návrhu je 3 měsíce od data vypsání formuláře, je tedy ideální podat návrh nejdříve 3 měsíce před zamýšleným datem nástupu, aby jeho platnost nevypršela. Do návrhu můžete také uvést, jaký termín nástupu preferujete.

Je možné si u Vás už teď zarezervovat jednolůžkový pokoj?

Každý den dostáváme poštou jiný počet návrhů, místo v konkrétním léčebném domě se tedy nedá dopředu rezervovat. Nicméně pokud je v návrhu uvedeno, který druh pokoje (případně léčebný dům) pacient upřednostňuje, pracovníce v příjmové kanceláři to zohledňují a dle aktuálních ubytovacích kapacit se snaží požadavku vyhovět.

Zdravotní pojišťovnou mi byl odsouhlasen léčebný poukaz typu III. u vás v Čeladné. Prosím o informaci, zda během pobytu budu moci čerpat propustky a v jaké délce.

Jelikož předpokladem úspěšné léčby je návaznost léčebných postupů a procedur, jsou propustky udělovány jen ve výjimečných případech a musí být schváleny primářem nebo ředitelem centra. Zároveň propustka nemůže být čerpána v prvním a posledním týdnu léčebného pobytu. To se týká i nedělí, kdy sice nejsou procedury, ale volno by měli pacienti využít především k odpočinku, volný den je součástí léčebného plánu. V tuto chvíli Vám tedy nic slíbit nemůžeme, pokud budete o propustku žádat, o jejím schválení a případné délce se bude rozhodovat až v průběhu Vašeho pobytu.

Obracím se tímto na Vás s velkou prosbou o pomoc pro mého vážně nemocného příbuzného. Pokud by se u Vás mohl léčit, je možné, aby měl doprovod manželky, která by se o něho starala, protože je nechodící?

Co se týče péče manželky, žádný statut „osoby společující“ u nás bohužel nemáme. Rodinní příslušníci pacientů občas využívají možnosti samoplátek pobytů. Jako rehabilitační ústav jsme povinni přednostně před samoplátcí přijímat pacienty, kteří mají léčbu hrazenou zdravotní pojišťovnou. Stejně jako v případě Vašeho tchána tedy není možné říci předem, zda bychom jeho ženu jako samoplátce byli schopni přijmout. Za předpokladu, že by měl tchán pojišťovnou schválený návrh a zároveň byste byli od nás informováni o tom, že může nastoupit do BRC, lze kontaktovat staniční sestru příslušného léčebného domu a probrat s ní možnosti přijetí manželky jako samoplátce s ubytováním na pokoji společně s manželem.

Pojišťovna mi schválila návrh na léčebně rehabilitační péči s tím, že návrh odeslali k Vám. Chtěl bych k vám vzít i manželku. Rád bych s předstihem dohodl termín a ubytovací zařízení.

Pokud k nám již z pojišťovny odeslali návrh na léčebnou péči, můžete se informovat v naší příjmové kanceláři o stavu Vaší žádosti. Konkrétní podmínky přijetí a nástupu nelze řešit v předstihu, ale až poté, kdy žádost evidujeme. Kontakt na příjmovou kancelář: 558 616 235, 731 181 410, prijem@brc.cz. Další část vašeho dotazu se týká pobytu pro rodinného příslušníka jako doprovodu. Protože máme dlouhodobě evidováno více žádostí o léčbu, než je naše aktuální volná ubytovací kapacita, přijímáme ve všech léčebných domech přednostně pacienty, jimž léčbu hradí zdravotní pojišťovna. Výjimkou je Apartmánový dům Lara, kde je možné se ubytovat jako doprovod a rezervovat si hotelový pobyt, ale často zde bývá naplněna ubytovací

kapacita. Aktuální kapacitní možnosti si můžete ověřit v recepci AD Lara.

Měla bych zájem o léčení u vás. Může se mnou za příplatek bydlet pes?

Bohužel ubytování se psem je možné pouze v Apartmánovém domě Lara, kde poskytujeme klasické ubytování hotelového typu. V ostatních léčebných domech to není možné vzhledem k tomu, že jsme zdravotnické zařízení a musíme splňovat přísné hygienické požadavky.

Chtěl bych manželce koupit týdenní rehabilitační pobyt. Mohli byste mi něco nabídnout?

Máte-li zájem o samoplátek rehabilitační pobyt, můžete si vybrat z pobytových balíčků v našem ceníku pobytů. Momentálně nabízíme tyto pobyty pouze v Apartmánovém domě Lara. V případě ostatních léčebných domů jsme jako rehabilitační ústav ze zákona povinni dávat přednost pacientům, jimž pobyt u nás hradí zdravotní pojišťovna a přednostně poskytnout lůžka pro jejich léčbu. Aktuální ubytovací kapacity si můžete ověřit v recepci AD Lara (lararecepce@brc.cz, 552 533 111). Většina pobytů zahrnuje vstupní lékařskou prohlídku a daný počet procedur, případné další procedury jsou stanoveny dle ordinace lékaře.

Potřebovala bych procedury vhodné k léčbě kolen, kyčlí a zad. Jakou žádanku, od jakého lékaře a s jakou formulací je třeba, abych k Vám mohla docházet ambulantně?

Pokud máte zájem o ambulantní rehabilitaci, je potřeba mít doporučení Vašeho ošetřujícího lékaře (praktického, případně odborného) a objednat se na vstupní vyšetření v naší rehabilitační ambulanci (tel.: 558 616 279). Náš lékař Vám doporučí vhodné procedury, konkrétní termíny Vám následně naplánují na časování procedur v Léčebném domě dr. Storcha. Ordinační hodiny a kontakty pro objednání do ambulance najdete na našem webu.

Nabízíte dárkové poukazy? Pokud ano, v jaké cenové relaci a jaké jsou možnosti výběru?

Ano, dárkové poukazy nabízíme. Jejich zakoupení si můžete domluvit v recepci Apartmánového domu Lara (552 533 111, lararecepce@brc.cz). Můžete si vybrat z naší nabídky procedur či pobytů, v recepci Vám do poukazu vypíší domluvené služby, případně Vámi uhrazenou částku. Běžná platnost poukazu je 12 měsíců.

Dále je možné v recepci léčebného domu Polárka (558 603 311) zakoupit dárkový poukaz na vstup do Polaria (jednorázový vstup, nebo permanentku).

Rehabilitační péče u pacientů s artrózou nosných kloubů

Kateřina Nogová

Ve dnech 11. - 12. října 2018 proběhly v Národním domě ve Frýdku-Místku Beskydské ortopedické dny. Na tomto sympoziu přednášeli jak lékaři, tak i fyzioterapeuti a zdravotní sestry. Celkem bylo předneseno 49 příspěvků, 40 lékařských přednášek s převážně s ortopedickou problematikou, 2 přednášky se týkaly rehabilitace a 9 přednášek proběhlo v rámci sesterské sekce. Účastníci přijeli nejen z Moravskoslezského kraje, zazněly zde četné příspěvky i z pražských a brněnských klinik, i z některých dalších pracovišť v rámci celé České republiky.

Můj příspěvek se týkal tématu možnosti rehabilitační péče u pacientů s artrózou nosných kloubů, jednalo se o jedno z doporučených témat tohoto sympozia. V úvodu přednášky jsem představila možné rehabilitační postupy u těchto diagnóz, tedy pohybovou terapii a metody fyzikální terapie. Dále jsem uvedla dvě kazuistiky našich patientek, které jsem doplnila fotodokumentací, a to včetně videí (čímž jsem nejednomu technikovi zamotala hlavu :-). Cílem mé přednášky bylo zmapovat možnosti rehabilitace u těchto pacientů, ale také ukázat, jakým způsobem tyto pacienty u nás léčíme a jakých přitom dosahujeme výsledků. Přítomné jsem zároveň seznámila podrobněji s Beskydským rehabilitačním centrem v Čeladné.

První kazuistika

Aktivní, 67letá pacientka, bývalá fyzioterapeutka. Pacientka si v srpnu 2017 podvrtila pravé koleno, od té doby pociťovala píchavé bolesti na vnitřní straně pravého kolene při chůzi, chůze byla velmi limitovaná, ušla maximálně 500 metrů, omezení aktivního způsobu života bylo provázeno únavou a celkově špatným psychickým laděním. V listopadu 2017 byla provedena artroskopická operace kolene, při které byl částečně odstraněn meniskus. Operace byla zcela bez efektu, bolesti kolene limitující chůzi trvaly nadále. Pacientka opakovaně navštěvovala ortopeda, vždy s ujištěním, že operace byla provedena správně, nicméně potíže trvaly...

Na jaře 2018 změnila ortopeda, nový lékař jí ihned vypsál návrh do BRC, kam pacientka nastoupila v srpnu 2018. Pobyt byl bohužel limitován pojišťovnou na tři týdny, přesto s výborným výsledkem. Pacientka zvládala procedury v celém areálu BRC, kromě klasických rehabilitačních procedur absolvovala také celkovou kryoterapii, celostní terapii a akupunkturu.

Stav na začátku pobytu: Výrazně omezená dynamika pravého kolene, při chůzi píchavé bolesti vnitřního

pólu kolene, ušla maximálně 500 metrů v pomalém tempu, napadala na pravou dolní končetinu.

Foto 1 (extenze) a 2 (flexe): První kazuistika, stav při přijetí na začátku rehabilitačního pobytu.

Stav po třech týdnech léčebného pobytu v BRC: Zlepšení dynamiky kolene, chůze je rytmická, v tempu, ujde bez potíží 2 km s trekovými holemi, výrazně zlepšená kondice, pacientka je velmi spokojená, plná energie, jen zářila...

Foto 3 (extenze) a 4 (flexe): První kazuistika, Stav při propuštění po třech týdnech rehabilitačního pobytu.

Druhá kazuistika

83letá pacientka s poruchou mobility a zhoršenou orientací v novém prostředí. Pacientka byla původně přijata po kompresivní zlomenině obratle L1 z dubna 2018. Subjektivně byla bez bolestí páteře, ale stěžovala si na dlouhodobé bolesti kolenních kloubů limitujících chůzi, již několik let byla mobilní jen s oporou berlí, ušla maximálně 50 m s berlemi, ortopeda nikdy nevyhledala...

Oba kolenní klouby byly těžce artrotické s výrazným omezením dynamiky hlavně vpravo, pohyb byl oboustranně provázen výrazným praskáním, hlavně vpravo. Pacientka byla mobilní jen s oporou berlí, bez opory jen s držením o okolní nábytek, chůze o široké bázi, nestabilní. Byla plně soběstačná v domácím prostředí, v našem zařízení byly v úvodu nutné doprovody a dohled nad celkovou hygienou. Pobyt u nás trval 4 týdny, všechny procedury se realizovaly v Léčebném domě dr. Maye, kde byla ubytována.

Stav na začátku pobytu: Výrazné omezení dynamiky obou kolenních kloubů, limitace chůze, maximálně do 50 metrů s oporou dvou francouzských holí, chůze bez opory nemožná, jen s oporou o okolní nábytek.

Stav po čtyřech týdnech léčebného pobytu v BRC: Jen mírně se zlepšila dynamika levého kolene, ale nejdůležitější pro tuto pacientku bylo to, že došlo k výraznému zmírnění bolestí kolenních kloubů, hlavně pravého. Pacientka s oporou dvou francouzských holí nyní zvládá 30minutovou chůzi v terénu, v interiéru chodí bez opory v pomalém tempu. Došlo k rozšíření soběstačnosti, zvládne nyní nákupy ve známém prostředí a další sebeobslužné činnosti.

Foto: Druhá kazuistika, nahoře stav při přijetí, dole stav při propuštění po 4 týdnech rehabilitačního pobytu.

Závěr: Ráda bych na tomto místě uvedla, že to není jen odborně vedená rehabilitace, která u nás pacienta léčí. Je to také nádherné prostředí hor, vřídny personál, možnost odpočinku, možnost změny oproti domácímu prostředí, odstup, možnost nahlédnout na příčinu onemocnění... A to vše vede k regeneraci organismu s aktivací samoléčebných sil každého z nás.

JAK VIDÍME SAMI SEBE?

Spokojenost zaměstnanců BRC jsme zjišťovali dotazníkem

Andrea Adamová

V měsících květnu a červnu tohoto roku zorganizovalo oddělení rozvoje a marketingu BRC dotazníkové šetření, které zjišťovalo celkovou spokojenost zaměstnanců rehabilitačního centra na jejich pracovních místech. Otázky v dotazníku se týkaly osobních názorů, případně přání a připomínek, které by vedení BRC měly pomoci zajistit zaměstnancům dobré podmínky k práci, přispět k jejich osobní spokojenosti a k rozhodnutí pracovat v podniku i nadále. Periodické dotazování zaměstnanců je jedním z předpokladů pro získání akreditace zdravotnického zařízení, kterou budeme příští rok obhajovat. Podobný průzkum se stejnými otázkami se poprvé uskutečnil na jaře 2016.

Anonymní a dobrovolný dotazník zahrnoval 30 otázek ve čtyřech tematických oblastech: A) obecné údaje o zaměstnanci; B) pracovní podmínky; C) předávání informací, vzdělávání, odměna za práci, spokojenost; D) doprovodné aktivity zaměstnavatele a zaměstnance. Řada otázek poskytovala prostor pro širší odpovědi nebo vlastní vyjádření, nejvíce otázek (11) se týkalo pracovních podmínek.

85 zaměstnanců z 250 se rozhodlo dotazník spokojenosti kompletně nebo alespoň zčásti vyplnit a odevzdat. To je pozitivní zpráva, protože v roce 2016 se k vyhodnocení vrátilo pouze 34 dotazníků. V tomto průzkumu jsme tedy získali odpovědi od 34% zaměstnanců, odpovídal zhruba každý třetí. Všem, kteří dotazník vyplnili, děkujeme.

A jak to dopadlo? Podrobné vyhodnocení dotazníků včetně grafického zpracování jednotlivých otázek a příloh je obsahem dokumentu „Spokojenost pracovníků BRC 2018“, který je přístupný z plochy počítačů na pracovištích ve sdílené složce „Směrnice BRC“ v části „04_Indikátory kvality“. Dále v textu čerpáme ze shrnutí a závěru tohoto dokumentu a pro ilustraci doplňujeme několik grafů (čísla v grafech vyjadřují počet zaměstnanců, kteří danou odpověď zvolili).

HODNOTÍME KONKRÉTNĚ

Obecně jsou v každém dotazníkovém průzkumu nejcennější konkrétní odpovědi, ať vyjadřují kladná nebo záporná stanoviska. Proto jsou všechna v dotaznících uvedená konkrétní vyjádření zahrnuta v přílohách k jednotlivým otázkám i s vyčíslením jejich případného výskytu, pokud se stejné vyjádření objevilo ve více dotaznících. Seznámit se s nimi mohou všichni zaměstnanci a vedoucím jednotlivých oddělení umožňují dále s těmito návrhy pracovat.

Z vynechání odpovědí na některé otázky v části **A - obecné údaje** (například pohlaví, délka pracovního poměru, věk, pracovní zařazení) lze usoudit na obavu z toho, aby nedošlo k dodatečné identifikaci zaměstnance podle uvedených údajů. Identifikace zaměstnanců nebyla cílem tohoto šetření.

Pokud jde o **pracovní podmínky** a odpovědi na otázky v části **B**, technická vybavenost je převážně hodnocena jako dostačující, pracovní prostředí jako vyhovující nebo vyhovující částečně. V případě odpovědí, hodnotících pracovní prostředí jako nevyhovující, jsou uváděny konkrétní důvody pro různá pracoviště, takže mohou sloužit dále.

Největší počet zaměstnanců (29) měl potřebu se v této části vyjádřit konkrétně k otázce, co přesně na svém pracovišti postrádá.

CO NÁM NEJVÍCE POMÁHÁ?

Velkou vypovídací hodnotu má i 26 konkrétních popisů toho, co zaměstnanci při své práci nejvíce využívají a co jim nejvíce pomáhá. Řada odpovědí je vážných, ale najdou se mezi nimi také humorná vyjádření, nebo přinejmenším humorně vyznívající (viz text v rámečku). 59 zaměstnanců, tedy bezmála 70% z celkového počtu, neuvvedlo žádnou odpověď.

Foto: Dotazníky se odevzdávaly anonymně do uzavřené schránky v telefonní ústředně. Někteří zaměstnanci je poslali poštou.

Nejvíce při práci využívám, nejvíce mi pomáhá, odpovědi od 26 zaměstnanců

- terapimaster - redcord (rehabilitační přístroj) 5x	- stroje na pracovišti 2x	- balanční pomůcky
- kolegyně, dobrý kolektiv 4x	- rukavice 2x	- rebox
- počítač 4x	- zdravotní sestry	- míč vajíčko
- kolegiální vztahy, přátelskou atmosféru 3x	- fyzioterapeutky	- různé podložky
- ošetřovatelky 2x	- mozek	- tužku, papír
- selský, vlastní rozum 2x	- vlastní nohy	- služební vozidlo
- vlastní ruce 2x	- úsměv	- náradí
- vlastní pomůcky 2x	- humor	- PC program lékař
	- rehabilitační pomůcky	- tiskárnu
	- rehabilitační lehátko	- park

JAKÝ MÁME KOLEKTIV?

V hodnocení vztahů v pracovním kolektivu a spokojenosti v pracovním týmu se minimálně vyskytují negativní odpovědi. 69 zaměstnanců hodnotí vztahy jako *přátelské a kolegiální*, 70 zaměstnanců je velmi spokojeno ve svém pracovním týmu. Důvody k nespokojenosti v týmu konkrétně uvedlo 5 zaměstnanců.

Vztah k přímému nadřízenému hodnotí 80 zaměstnanců na škále přátelský až čistě pracovní. Pokud jde o důvěru k nadřízenému a otázce, zda si ho zaměstnanec váží, 74 zaměstnanců odpovídá v obou případech kladně. Za pozornost stojí konkrétní zdůvodnění těchto postojů, stejně tak jako zdůvodnění nedůvěry v 6 odpovědích.

11 zaměstnanců konkrétně uvedlo, proč považují organizaci práce za *špatnou*, 70 odpovědí ji hodnotí jako *vždy dobře zajištěnou* nebo *většinou dobrou*. Z konkrétních odpovědí lze snadno dojít k závěru, že zaměstnancům nejvíce vadí nedostatek pracovníků, velká vytíženost, přetěžování a špatné rozdělení práce. V roce 2018 je nedostatek na trhu pracovních sil v mnoha oborech, včetně zdravotnictví, není to tedy nic překvapivého ani v našem centru, ale „zdola“ tyto suché statistické ukazatele „přehřáté ekonomiky“ jistě víc bolí.

S VEDOUCÍMI CHCEME HLAVNĚ MLUVIT

Hodnocení **předávání informací, vzdělávání, odměny za práci a spokojenost v části C** dotazníku je co do odpovědí více rozvrstvené. Dostatek informací má 44 zaměstnanců, celkem 36 zaměstnanců by uvítalo více informací od vedení (19) nebo považuje jejich předávání za nedostatečné (17). Cenných je 7 konkrétních vyjádření.

Značně překvapivé jsou odpovědi na otázku, jakému způsobu přenosu informací dávají zaměstnanci přednost. Tato otázka umožňovala označit více možnos-

tí, součet všech zvolených možností je 131. 67x (cca 50% všech odpovědí) je označena ústní informace od nadřízeného, písemný oběžník nebo e-mail preferuje celkem 33 odpovědí. Časopis Čeladenská fontána je označen 11x a intranet pouze 9x. Ústní přenos informací od vedoucích je tedy stále pro zaměstnance nejdůležitější a také nejžádanější.

MÁME ZÁJEM O ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

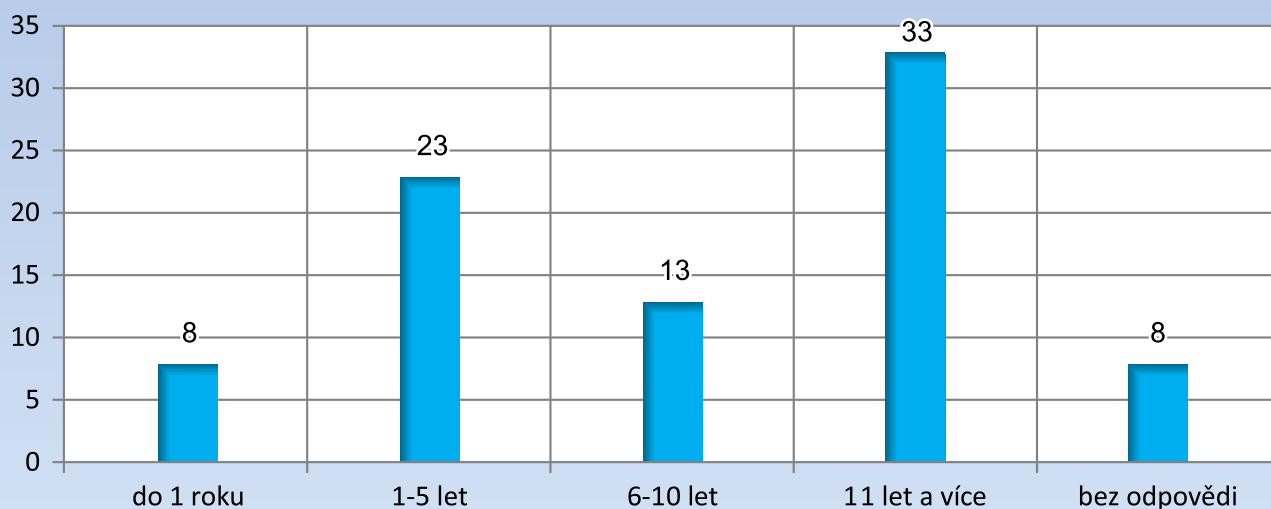
O další vzdělávání má zájem 51 zaměstnanců, z toho 26 odpovědí doplňuje konkrétní návrh. Největší zájem je o odborné vzdělávání, metody a postupy v rehabilitaci, ošetřovatelství, v lékařských i v alternativních oborech. Návrhy jako celek pokrývají velmi širokou oblast a jsou potvrzením skutečnosti, že si jsou zaměstnanci důležitosti dalšího vzdělávání nejen vědomi, ale že mají o zaměření vlastního vzdělávání konkrétní představu.

Odpovědi týkající se pocitu, zda je práce zaměstnance dostatečně ohodnocena finančně či jiným způsobem, se od jednoznačného *ano* (8 a 7 odpovědí) přesouvají k hodnocení *spíše ano* (29 a 33). Odpověď *spíše ne* nebo jednoznačně *ne* zvolilo pro finanční ohodnocení celkem 42 zaměstnanců (téměř 50%) a pro jiný způsob ocenění 37. Součty odpovědí *ano* a *spíše ano* se pro obě otázky blíží k 50% (37 a 40).

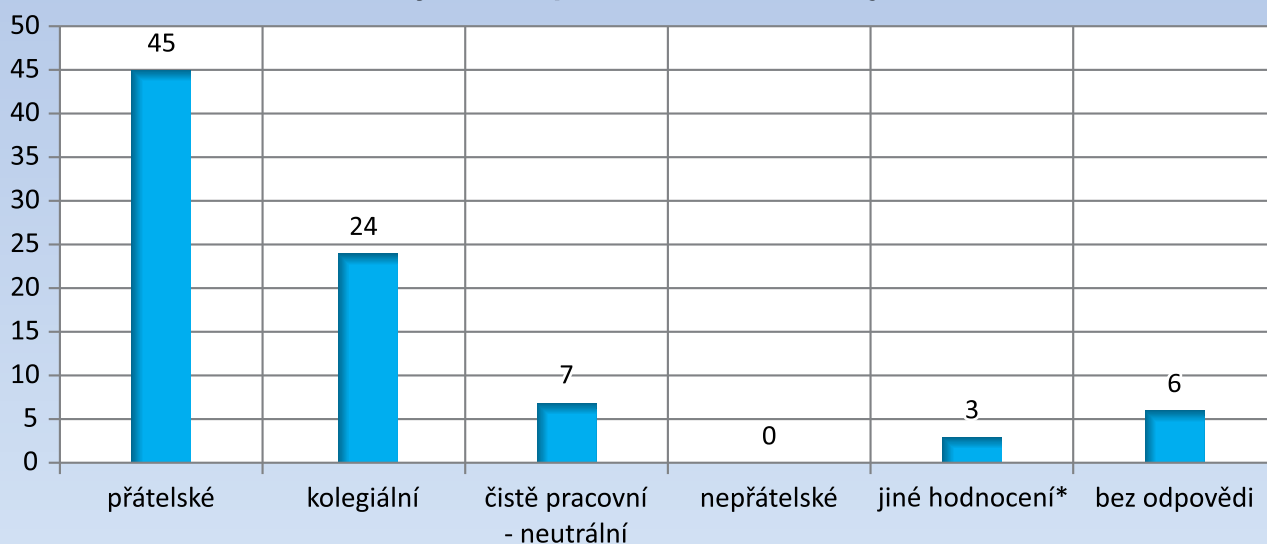
PROČ PRACUJEME V BRC?

Hned odpovědi na další otázku „*Proč pracujete v BRC?*“ ale s předchozím výsledkem „*půl na půl*“ zcela nekorespondují. Také u této otázky bylo možné zvolit více možností odpovědí, součet všech zvolených možností je 202. 49x zaměstnanci volili vyjádření „*moje práce mě baví a naplňuje*“, 42x „*bydlím blízko*“, 34x „*jsem tu spokojen/a*“ a 33x „*v kolektivu máme dobré vztahy*“.

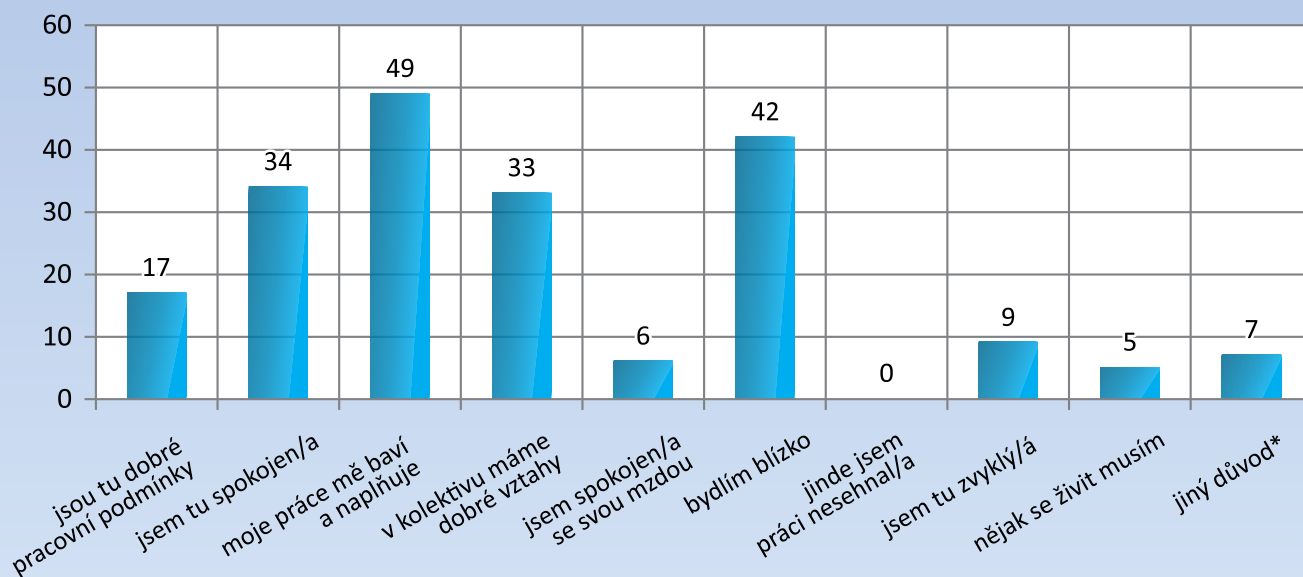
V BRC pracuji:

Vztahy v mém pracovním kolektivu jsou:

Proč pracujete v BRC?

Na otázku „*Jak jste celkově v práci spokojen/a*“ neodpovědělo 47 zaměstnanců, 38 se vyjádřilo konkrétně a uvedlo důvody ke spokojenosti i k nespokojenosti. Podíl spokojených a nespokojených zaměstnanců nelze podle odpovědí určit, v jedné odpovědi se objevují důvody pro i proti.

JÍDLO NÁM CHUTNÁ SKORO VŽDY

Poslední část D s názvem **Doprovodné aktivity zaměstnavatele / zaměstnance** se týkala podnikového stravování, možností dopravy do zaměstnání a návrhů služeb či aktivit, organizovaných zaměstnavatelem pro zaměstnance.

Podnikové stravování využívá (nebo musí povinně využívat – má stravovací povinnost na 12hodinové směně) 76 zaměstnanců, 35 z nich doplnilo konkrétní vyjádření. Jídlo skoro vždy chutná 67, výběr ze tří jídel stačí 68 zaměstnancům. Průměrná známka pro způsob servírování je 1,4, velikost porcí je hodnocena 1,8 a prostředí dosáhlo průměru 1,6. Připomínky ke známkování byly četné.

Součet všech zvolených možností pro způsob dopravy do zaměstnání je 116. Rozložení názorně obsahoval graf, nejvíce zaměstnanců (45) jezdí vlastním autem. Pro 56 je doprava celkem vyhovující.

PŘEJEME SI PENZIJNÍ SPOŘENÍ A DALŠÍ BENEFITY

„*Je nějaká služba pro zaměstnance, kterou byste uvítal/a?*“ 37 zaměstnanců konkrétně odpovědělo na tuto otázku. To je nejvíce návrhů k určité otázce a svědčí to o potřebě vyjádřit svůj názor a přání. 17x je uveden příspěvek zaměstnavatele na penzijní spoření, benefity (bez další specifikace) navrhuje dalších 10. 7x je uveden příspěvek na dopravu, 7x se objevil návrh na poukázky zdarma na masáže, 5x na různé další služby. I v dalších návrzích se shodlo více zaměstnanců: 4x příspěvek při životních a pracovních výročích, FKSP, příspěvek na dovolenou v jiných podobných zařízeních, rekreaci v lázních, vzdělávací akce – školení, kurzy atd.

Kulturně společenskou akci nebo aktivitu navrhuje 25 zaměstnanců, 55 odpověď na tuto otázku vynechalo. V pěti případech je navržen zájezd, 4 zaměstnanci by měli rádi vánoční večírek hrazený zaměstnavatelem.

◀ **Nahoře:** Graf č. 1 – Délka pracovního poměru zaměstnanců
Uprostřed: Graf č. 2 – Hodnocení vztahů v pracovním kolektivu
Dole: Graf č. 3 – Důvody k pracovnímu poměru v BRC Čeladná
Čísla v grafech vyjadřují počet zaměstnanců, kteří danou odpověď zvolili.

Na této straně: Jako nejčastěji používaná pomůcka byl v dotazníku 5x uveden přístroj redcord, který používají fyzioterapeuti

JAKÉ SIGNÁLY JSME VYSLALI?

Otevřenost, upřímnost a zájem zaměstnanců ovlivnit svým názorem další vývoj technických podmínek i vztahů na pracovištích, to jsou hlavní pozitiva vyplývající z dotazníků. **Počet odevzdaných dotazníků (85 = 34% z celkového počtu zaměstnanců) je ve srovnání s podobnými průzkumy ve firmách solidní a reprezentativní.** Průzkum lze chápat jako jednu z forem aktivního zapojení zaměstnanců do života BRC a z rozboru zřetelně vyplývají silné a slabé stránky naší organizace.

Potěšující je, že ve všech odpovědích na otázky, které obsahovaly škálu hodnocení (pozitivní – neutrální – negativní), převažují vyjádření v pozitivní oblasti. Z volných odpovědí v dotaznících lze také vyvodit motivaci zaměstnanců a jejich preferované hodnoty, které se převážně shodují se strategickými cíli a s posláním organizace.

Kritická vyjádření jsou vesměs promyšlená a konkrétní a svědčí o tom, že zaměstnanci se chtějí na dalším vývoji centra aktivně podílet. V dalších krocích by podněty, uvedené ve shrnutí, mělo vedení podniku vzít v úvahu při stanovování krátkodobých i dlouhodobějších cílů organizace. Zpětná vazba je velmi silná a její potenciál by bylo škoda nevyužít tam, kde to bude možné.

Práce a názory zaměstnanců jsou samozřejmě jen jednou stranou mince, stejně jako záměry a plány vedení rehabilitačního centra. Určující pro naši práci jsou vnější podmínky – prostředí, kde se nacházíme, a pravidla nastavená státem. Přejme si, aby pro naši práci ve prospěch zdraví pacientů byly tyto podmínky co nejpríhodnější.

DÁLKOVÝ VÝSLECH EVŽENA TRUPARA

Přiznávám hned na úvod, že titulek Dálkový výslech jsem si vypůjčila z knihy rozhovorů Karla Hvížd'aly s Václavem Havlem. Tím ale podobnost končí, protože rozhovor s panem Evženem Truparem jsem sice vedla na dálku, ale jen z Čeladné do Opavy, nikoliv do vězení, jako tomu bylo v případě zmíněném. A na dálku především proto, že na klidné popovídání nebylo dost času při jeho moderování odpoledního programu v průběhu akce Oslava života – Zlatá šedesátá, kterou jsme letos začátkem června zahajovali hlavní sezónu. Panu Evženovi tehdy mimo jiné připadla úloha přivítat v lázních T. G. Masaryka a připomenout jeho návštěvu v těchto místech v roce 1912.

Jak to všechno dopadlo, můžete vidět v reportáži na našem kanále YouTube, podrobně jsme se této podařené akci věnovali také v předchozím čísle Fontány. To, že pan Trupar bude moderovat první dvě hodiny programu, jsem věděla už z přípravných schůzek. A také to, že se na průvodní slovo k vystoupení skupiny Practice People a k rozhovoru s T. G. Masarykem připravoval několik měsíců. A tak bych se ráda zeptala:

Jak jste se k moderování akce „Zlatá šedesátá - Oslava života“ dostal?

Já jsem se k tomu všemu dostal díky přátelství „své paní doktorky“ Martiny Chudobové, což je pravnučka básníka Josefa Kaluse, při realizaci nahrávky, kterou můžete slyšet u jeho pomníku u kapličky v parku. Na té hovoří moje žena Ruth a divadelní kolega Michal Stalmach. Seznámili jsme se s manžely Bajgarovými, jiskra přeskočila, přijeli se podívat do divadla v Opavě i na můj zábavný pořad, a tak to potom vše už nějak samozřejmě vplynulo.

Spolupráce s kapelou Practice People je naprosto úžasná, oni hrají prostě výborně a radostně a s nadšením a ještě k tomu repertoár našeho mládí. Dovolím si kapelu ještě znovu připomenout: MUDr. Martina Chudobová, MUDr. Pavel Mucha, MUDr. Zdeněk Šimek a MUDr. Petr Štichauer.

„Zlatá šedesátá“ jsou ale pouze jednou z mnoha akcí, které jste moderoval. Víte o Vás, že moderujete většinu významných opavských akcí. Jaká byla Vaše cesta k této profesi?

Tak to musím vzít od začátku. Působil jsem v ostravské operetě a měl jsem to štěstí, že s Mistrem

Josefem Kobrem a kolegy jsme vyjžděli na estrádu v širém okolí. A tak jednou, když Mistrovi bylo nevolno, najednou oznámil – za smíchu obecenstva – že mu není dobře a že zaskočím, a šoupl mne doslova na jeviště. Dopadlo to prý dobře a tak to začalo.

Ale pravdou je, že vtípky a historky a jiné zajímavosti jsem sbíral a nalepoval do sešitků od svých dětských let a stále z nich čerpám. (Nějakou tu zajímavost či historku si lehčeji každý „zapíše“, než fakta, a naopak si obojí potom snadněji dá do souvislostí. S oblibou používám třeba při povídání o Národním divadle balený tavený sýr – stavitel ND Josef Zitek zavedl toto balení na svém statku v Elčovicích, on sám to okoukal na výstavě ve Vídni.)

Ten pravý moderátorský křest jsem zažil při mode-

Evžen Trupar moderoval úvodní část programu Oslava života – Zlatá šedesátá, která vyvrcholila příchodem T. G. Masaryka. Vpravo Jindřich Vaněk (jinak manažer pořádající agentury Silver BC) jako T. G. Masaryk. (Foto: Josef Konečný)

rování Mistrovství ČR mažoretkových skupin v Hradci nad Moravicí. Byla to celodenní akce, jenže při slavnostním nástupu mažoretek na pochod městem odjel kočár tažený koňmi a zůstalo po nich na silnici doslova velké nadělení. Starosta jen sykl – mluvte, a já mluvil a mluvil a mluvil. A všechno, co jsem měl připraveno na celý den, jsem odmluvil za tu nekončnou půlhodinu, než se sehnala lopata a metla a kbelík s vodou a teprve potom krásné mažoretky mohly vyjít. Ale dobře to dopadlo a pozvali mne zas a už to bylo bez koní.

Co mě opravdu nemohlo napadnout dlouhá léta v civilním povolání, že budu v Opavě moderovat jubilea opavského divadla, předávání významných staveb, koncerty Petra Dvorského, koncerty Lukáše Vondráčka, Krnovské hudební slavnosti, divadelní matiné - oslavili jsme 16. 9. s kolegyní Libuší Vondráčkovou 70 matiné, což je 70 premiér a zároveň i derniér, a další a další.

Scénář našeho programu byl pro Vás jistě náročný na fakta a historické okolnosti, které jste předtím asi neznal. Podobně jako mnozí diváci. Cítíte se být v tom dobrém slova smyslu poučen?

To víte, že ano, pohroužil jsem se dosti podrobně do historie zdejšího kraje a vzniku naší republiky. A přiznám se, že mě vše okolo BRC zaujalo, bylo to skutečně inspirující. Pochválila jste mne za „lví podíl“, ale tady musím říci, že slavnosti, které se skutečně vydařily, byly týmová práce a ten lví podíl patří rozhodně panu dr. Bajgarovi a jeho paní.

Já jen mohu dodat, že texty, které jsem panu prezidentovi a panu dr. Storchovi napsal – se poctivě naučili a perfektně interpretovali. Práce s tím byla, ale pro mne poučná a v mnohém nová a podnětná. Samozřejmě jsme se několikrát sešli a vše řešili podrobně a scénář i texty upravovali a cizelovali.

Když jsme si domlouvali „dálkový výslech“, napsal jste mi mimo jiné:

„...měli jsme tady na hlídání, tedy pro radost, 3 a místy 4 děti (máme 9 vnoučat) a včera večer se to rozdalo do domovů, a tak až dnes nastala ta chvíle podívat se na poštu... Beskydský kraj mi byl vždy blízký, krásné dětství jsem prožíval prázdninově kousek dál v Brušperku, manželka je z Frenštátu a kolem Lary jsme často jezdili do Kuncic k příbuzným, že tam prožijeme krásné naplněné dny nás nenapadlo.“

Vaše prázdninová a jiná klání se tedy odehrávala mezi Brušperkem, Frenštátem pod Radhoštěm a Kuncicemi pod Ondřejníkem. Jakýpak jste Vy vlastně „opavák“?

Opavák jsem tělem i duší, narozený v Opavě a Opavu milující. Dovolte, abych milovaný Brušperk svého dětství (maminka byla z Brušperku) připomenul nejsilnějším svým zážitkem. Čtete o krampusových slavnostech v Rakousku – oni se tím doslova vytahují. Masky používají až nelidské a přitom v Brušperku už před 60 lety vždy několik skutečně krampusáckých čertů jezdilo kočárem. S náramným povykem a s řinčícími řetězy, až skutečně tuhla krev v žilách, se doslova vřítily do domluvených adres. Zmalování byli úžasně a hříšníky opravdu vypláceli metlou zcela nekompromisně. Nezapomenutelné, věřím, že ta tradice tam pokračuje.

▲ V roli majora v operetě Mamzelle Nitouche francouzského skladatele Hervé

Na následující straně: Jako otec Alfréd Germont v operě La Traviata od G. Verdiho ►►

I když jste ve zmíněném programu vystupoval jako moderátor a ne herec, jaký dojem na Vás udělali návštěvníci tohoto „divadla“?

Jiskra přeskočila, potlesk i smích byl upřímný a nálada byla výborná. A to už odpovídám historkou z natáčení... Jezdili jsme s operetou Johanna Straussa Netopýr na zájezdy a dostalo se nám na jedné štaci po představení milého a srdečného poděkování havířského: „...sudružky a sudruzi, přijeli k nám

umělci ze Slizského divadla v Opavě s fajným operetkum soudruha Štrauze Nětopyř. Nalada byla vyborna a já věřím, že zítra vam robota půjde od ruky a ukoly pětiletky splnimy. Čest robotě!”

V jednom rozhovoru jste řekl, že spíše než opera je Vám bližší opereta. Jaká je Vaše oblíbená barytonová role?

S oblíbenými rolemi je to jako s dětmi, máte je všechny ráda stejně, ale s některými si více rozumíte. Takže ty mé oblíbené děti jsou skutečně všechny operní role, ale rozuměl jsem si nejvíce s těmi operetními. Krásnou vzpomínku mám na poslední uvedení Bratránka z Batávie. Po představení mě oslovil jeden operetní nadšenec, obražející divadla v republice. Pochlubil se mi, že teď Bratránka viděl v Opavě už opakovaně. Poprvé to prý bylo před pětadvaceti lety a mou postavu tehdy hrál jakýsi starý debil. Zasmáli jsme se od srdce, když jsem mu řekl, že jsem to byl já.

V oblasti kultury jste velice aktivní, o čemž svědčí mimo jiné cena Petra Bezruče, kterou Vám město Opava udělilo v roce 2016. Prozradíte nám svoje další osobní i umělecké plány? A sny?

Ta cena je velké vyznamenání a mne opravdu potěšila, snažím se, aby to nebyla už v mém životě jenom tečka. Takže zdraví, zdraví a zase zdraví... A skutečná historka na závěr. Potkal jsem se s mladou paní doktorkou a chtěl jsem být vtipný, a tak jsem na klasickou otázku odpověděl, že dobrý, udržím všechno, i myšlenku... Paní doktorka se zamyslela, pohládila mne po ruce a řekla – to je moc důležité, ve vašem věku.

A sny a plány? Moc se těším na Čeladnou, ten kraj mi opět přirostl k srdci a vrací mi mládí!

Za rozhovor poděkovala a na další setkání se těší Andrea Adamová

Evžen Trupar se narodil 25. srpna 1946 v Opavě a po maturitě na strojně průmyslovce vystudoval strojně fakultu Vysoké školy dopravní a postgraduálně z ekonomiky a pedagogiky. Působil také jako středoškolský profesor. Absolvoval ostravskou Lidovou konzervatoř, zpěv studoval v Brně u F. Kunce a v Ostravě u H. Zemanové. První divadelní angažmá dostal roku 1980 v opavském operním souboru. V letech 1982 až 1985 si odskočil do ostravského divadla a pak se vrátil zpátky do Opavy, kde kmenově působil až do svého odchodu do důchodu v roce 2008. Jeho doménou byl basový komický obor (Kecal, Osmin, Falstaff, Bartolo), s úspěchem vytvořil také barytonové postavy Alfia, Atillu, Germonta nebo Escamilla a desítky operetních rolí. V divadle dál působí jako externista a věnuje se také mnoha dalším kulturním činnostem.

BOUŘKA NAD PANAMOU

Andrea Adamová

Na pátek 24. srpna 2018 byla po šesti týdnech vyčerpávající veder předpovídána pro Českou republiku velká změna počasí v podobě studené fronty, doprovázené prudkými dešti a bouřkami. Kdyby k nám tahle fronta dorazila o dvě hodiny později, byli bychom to vedro rádi vydrželi. Mnohem raději, než dešť a zlověstně černé mraky, valící se od západu proklatě nízko. Na ten den jsme totiž měli již rok předem domluvené vystoupení folklórního souboru Gran Ballet Folklórico Panamá Fuerte Raza. Samozřejmě, že venku - na Lázeňském náměstí. A tak jsme už od rána rozháněli mraky. Marně, ale...

Panamský soubor byl jedním ze tří letošních zahraničních hostů 19. ročníku Frenštátských slavností, které se konají vždy poslední srpnovou sobotu. Termín se tedy změnit nedal, a tak jsme aspoň vystoupení zahájili už pár minut před třetí. Musím přiznat, že blížící se mraky a hřmění mou pozornost od tanečního vystoupení dost odváděly, i tak to ale byla pastva pro oči i uši. Letos prvně jsme zvuk svěřili profesionálové a na kvalitě to bylo znát. Chytlavé houpavé rytmy hudebníků podtrhly hned úvodní vystoupení pěti tanečních párů dokonale. Jako bychom se na chvíli ocitli někde na karnevalu v Riu. S prvními kapkami deště se ale tahle iluze vytratila a také vystupující se honem utekli schovat. Trochu mě jejich útěk překvapil, tanečníci a tanečnice ze Sed-

mítku u nás mnohokrát předvedli pásmo kácení máje i v dešti. Ale jiný kraj, jiný mrav, určitě přitom hrály roli obavy o kostýmy. Zbývalo jen počkat, jestli se dešť umoudří. Diváci byli trpěliví a neutíkali, většina jich byla v bezpečí pod slunečníky u kavárny a na zahrádce restaurace. A tak jsme dlouhé minuty sledovali místo tanečnicků klikatice blesků nad Frenštátem a vyhlíželi jasnější pásy oblohy. Hlavní bouřka nás naštěstí minula, aparatura také vydržela, a tak jsme nakonec mohli vidět vystoupení skoro celé, i když k jednomu přerušení kvůli dalšímu dešti ještě došlo.

Krásné kostýmy plné barev a zajímavé tance za trochu nepohodlí rozhodně stály. V panamském folklóru jsou patrné dva hudební vlivy – zaznívají v něm

rytmy a melodie afrických otroků a také mnohonárodnostní směsice, dovezená do této středoamerické země budovateli panamského průplavu. Tak nám to tlumočila průvodkyně souboru paní Jana Šamánková, jediná mluvící španělsky. Musela bohužel odjet ještě před koncem vystoupení, ve Frenštátě ji totiž čekala generální zkouška sobotního programu festivalu. U jeho zrodu stála jako vedoucí Valašského souboru Sedmikvítek a jeho ředitelkou je od prvního ročníku. Jí také vděčíme za tato zahraniční vystoupení. To letošní bylo v pořadí čtvrté. V roce 2015 u nás vystupoval gruzínský dětský soubor *Kolkha 2*,

o rok později soubor *La Pen V* z Hongkongu a vloni *Chiu Hsia* z Tchaj-wanu. Letos sice přišlo diváků méně, než v předchozích letech, ale to je vždy nevýhoda venkovních akcí, závislých na počasí. Ti, kdož vydrželi, určitě nelitovali.

A pokud šlo o další domluvu bez chybějící tlumočnice - když tanečníci odjížděli, jeden z nich s úsměvem ukázal prstem na oblohu – sol! Ano – představte si, že od pěti hodin odpoledne už zase svítilo sluníčko... Věřím, že poslední srpnový pátek i sobota v příštím roce budou opět slunečné celé...

Foto: Jana Ožanová a Stanislava Slováková

Soubor Gran Ballet Folklórico Panamá Fuerte Raza byl založen v roce 2005 jako nezávislé uskupení, zabývající se projektováním tanečních a muzikálových propagací panamského folklóru. Nyní má více jak 50 mladých členů. Jeho ředitel Héctor Ibarra (*na snímku vpravo stojící s bubínkem*) nabyl své první taneční zkušenosti už v raném věku. Byl členem sboru velkého folklorního baletu „Panamá Música y Danza de Edmundo de la Cruz“ a tam postupně přišel na nápad založit vlastní folklorní skupinu. Vystudoval na jedné z amerických univerzit bakalářský obor folkloristiky a o svém vztahu k folklóru říká: „Miluji náš folklór, naši kulturní identitu, naši podstatu Panamců, naši zemi. Tanec, hudba a umění jsou inspirativní zdroje mé scénické a choreografické tvorby. Děkuji Bohu, že mi umožnil tuto profesionální práci realizovat a inspirovat se cenným panamským folklórem.“ Soubor pravidelně vystupuje v Americe i v Evropě a vždy se setkává s příznivým ohlasem.

KDYŽ JE CESTA CÍL

Je neděle 17. srpna 2003 a my v 7 hodin ráno po noční cestě vlakem vystupujeme na nádraží v Santiagu de Compostela. Procházíme tichými liduprázdnými uličkami tohoto starobylého města a dýcháme jeho posvátnou atmosféru. Po 8. hodině ranní se uličky začínají zaplňovat a v 10 hodin je již všude živo. Ulicemi proudí poutníci, někteří z nich s typickými holemi a batohy ozdobenými mušlí, účastníci poutních zájezdů i běžní turisté. Jejich kroky směřují na hlavní náměstí Prazza do Obradorio, kterému dominuje katedrál. Uvnitř v kryptě pod oltářem se nachází relikvíář s ostatky svatého Jakuba. Poutníci postávají ve skupinkách, radostně diskutují a vítají další příchozí. Před 12. hodinou jejich kroky většinou míří do katedrály, kde začíná poutnická mše. Odjíždíme s velkým přáním: jednou bychom sem chtěli doputovat jako poutníci.

Roky plynou, ale na pouť do Santiaga nevychází dovolená. Jaro roku 2016 však přináší velkou změnu do našeho života – odcházíme do důchodu a současně oslavíme 40 let společného života. To je ideální příležitost, jak si splnit náš dávný sen. Začínají horečné přípravy – je třeba naplánovat trasu, zajistit pokud možno co nejlevnější letenky, prověřit možnosti nocování a sepsat seznam potřebných věcí. Vždyť všechno si celou cestu ponese na zádech. Kromě nejnужnějšího oblečení a toaletních potřeb potřebujeme taky spacák a bereme si i karimatky a igelit pro přespaní pod širákem a taky hole pro nordick walking. Z řady možných tras se rozhodujeme pro portugalskou trasu z Porta a jako správní suchozemci ze dvou variant vybíráme tu, která vede částečně kolem moře.

V úterý 31. května odlétáme nizkonákladovou leteckou společností do Bruselu a druhý den ráno pokračujeme do Porta. Cesta z letiště do centra je díky nově vybudovanému metru rychlá. V katedrále kupujeme poutnický pas Credencial, prosíme o požehnání na cestu a po poledni plní očekávání vyrážíme. Jedeme metrem do historického městečka Vila do Conde, které je předměstím Por-

kojích ve vlastním spacáku a cena za nocleh je v průměru 6 euro. Po příchodu do ubytovny následuje vždycky stejný rituál – sprcha, praní a příprava jídla (pokud se nerozhodneme vydat se na něco k jídlu do restaurace). Po krátkém odpočinku se vždycky snažíme udělat si vycházku do města, abychom toho po cestě co nejvíce poznali a taky abychom dokoupili zásoby potravin.

Další 4 dny putujeme po portugalském pobřeží nebo v jeho blízkosti. Na cestě se střídají příjemné povalové chodníky nad písčnými dunami a cyklostezky s méně příjemnými, sluncem rozpálenými silnicemi, kvetoucí louky, pole, vesničky a městečka. Pokud jsou otevřené, tak navštívujeme místní typické kostelíky, většinou bílé, kombinované s kamenem, vždy bohatě vyzdobené květinami. Délka trasy je obvykle 20 - 25 km. Aby nám to pěkně vyšlo, spíme dvakrát pod širákem. Slunce sice pálí, ale příjemný vánek od oceánu vzduch trochu ochlazuje. Občas se taky smočíme ve vlnách Atlantiku, na větší koupání však nemáme odvahu, protože vlny mají velkou sílu. Poutníků moc nepotkáváme, přece jen se jedná o méně frekventovanou trasu. Těší nás přízeň místních obyvatel, kteří nás přátelsky zdraví „Bon caminho“ a jsou ochotni nám kdykoliv poradit. Kratší úsek cesty a delší prohlídku města si dopřáváme 4. den v půvabném historickém městečku Viana do Castelo se spoustou kostelů, historických domů a úzkých uliček.

Šestý den se za svítání probouzíme pod krytým vstupem do kaple sv. Izidora ze 14. století poblíž oceánu a netušíme, že to bude pro nás kritický den. Balíme, sni-

Historický patník nám ukazuje směr cesty a vzdálenost do cíle

ta, a odtamtud nás čeká minimálně 240 km pěšího putování. Po 3 km přicházíme k Atlantickému oceánu a po dalších 7 km po přímořské promenádě přicházíme k místu prvního noclehu v letovisku Povia de Varazim. Místa noclehu máme předem naplánovaná a většinou se jedná o poutnické ubytovny, tzv. albergue. Spí se často v mnohalůžkových po-

dáme a brzy se vydáváme na cestu. Potřebujeme překročit hranici mezi Portugalskem a Španělskem, kterou tvoří řeka Minho, ve městě Caminha. Máme zjištěno, že tam jezdí trajekt. Po 8 kilometrech přicházíme do městečka, po delším hledání jsme před 10. hodinou u trajektu a radujeme se, že nám to pěkně vyšlo, podle jízdního řádu odjíždí v 10 hod. Přijíždí auto a od řidiče se dovídáme, že dnes trajekt nejede. Ale nabízí nám, že nás do protějšího španělského městečka Guarda zaveze autem. Rádi přijímáme. Na nejbližší most je to 14 km, do městečka 28. Vysazuje nás na naší trase a když se ptáme, co jsme dlužni, tak se jen usměje a popřeje nám šťastnou cestu. Obrigada – děkujeme. Procházíme si starobylé městečko, v informacích se dovídáme, že do ubytovny v Oji to máme 12 km a po poledni se spokojeně vydáváme na cestu. Klikatí se pěknou přírodou, občas překročí hlavní silnici, ale po 12 km je Oja v nedohlednu. Musíme ujít dalších 6 km, abychom došli do cíle. Tam se dovídáme, že na ubytovnu je to ještě 5 km a po těch 5 km zjistíme, že musíme ujít ještě 2 km. Po 36 km jsme konečně značně znaveni u cíle. Ale jsme vděční za pokojík, kde jsme sami a vedlejší restauraci, kde jsme si mohli dát zaslouženou večeři. I to se na cestách stává.

Další naše cesta vede španělskou provincií Galicie, o které se říká, že je zelená. Teploty jsou již mírnější, oceán se vzdálil a často procházíme eukaliptovými lesy nebo mezi vinicemi. Také kostely, na které cestou narážíme, jsou jiné než v Portugalsku. Na mnoha místech narážíme na malé kostelíky staré kolem 1000 let, jsou však většinou zavřené. Uchvátilo nás městečko Baiona se starobylým historickým centrem, které je v poledne úplně bez života, jednu noc trávíme

Nahoře: Chvilka odpočinku u oceánu
Uprostřed: Most Ponte da Ramallosa z roku 1201. Kolik poutníků přes něj asi prošlo?
Dole: Románský kostel Santa Marina de Cerracedo

v hostelu největšího galicijského města Viga a po dalších 20 km přicházíme do Ramalosa, kde se spojují portugalské trasy a poutníků značně přibývá. Do cíle nám zbývá ještě 6 dní putování. Další den se setkáváme s českou poutnicí Oldřiškou, která nás žádá, jestli by se k nám nemohla přidat, a tak dál putujeme ve třech. Největším zážitkem je pro nás nocleh v klášteře v Herbonu, 3 km mimo trasu, kde zřídil jeden dobrodinec ubytovnu pro 20 poutníků, o které se sám stará a připravuje jim večeře a snídaně za dobrovolný příspěvek. Součástí pobytu je i prohlídka kláštera a účast na poutnické mši. Poslední dva dny našeho putování jdeme v dešti, ale jsme si vědomi toho, že poutník má poznat vše a pokorně to přijímáme.

Ve středu 15. června v 11.30 hod. jsme po 14 dnech putování a 295 km pochodu u cíle. Po 13 letech opět stojíme na náměstí před katedrálou sv. Jakuba (vpravo) a mísí se v nás pocity radosti, že jsme u cíle, a současně smutku, že cesta skončila. Spěcháme na poutnickou mši do katedrály, potom se jdeme ubytovat a v poutnické kanceláři si vyzvedáme tzv compostelu, glejt o tom, že jsme absolvovali Svatojakubskou cestu (*dole*). Zbytek dne věnujeme prohlídce tohoto historického města. Další den ráno se loučíme s Oldřiškou, znovu v klidu procházíme katedrálou, včetně krypty s ostatky sv. Jakuba, a ještě jednou si vychutnáváme poutnickou mši, na jejíž závěr létá prostorem katedrály 1,6 m vysoká kadelnice botafumeiro, kterou za nádherného zpěvu rozhoupává 8 mužů. Odpoledne potom odjíždíme do Madridu a po 4 dnech poznávání tohoto města a jeho okolí odlétáme zpět domů.

A co napsat na závěr? Nebojte se stanovit si váš cíl a za ním jít. Nemusí to být jenom pouť do Santiaga.

Pro někoho to může být třeba přechod Beskyd a Javorníků z Mostů u Jablunkova na Vsetín, pro jiného výstup na Lysou horu a pro dalšího třeba cesta z Pusteven ke kapličce na Radhošti – každý podle svých schopností a možností. Nám bylo

v době putování 63 let, provázely nás různé neduhy a nebyli jsme nijak trénovaní, ale den ze dne jsme cítili, že se nám jde lépe a užíváme si každý okamžik cesty. A to přejeme i vám.

Věra a Jan Pazdziorovi

Poznámka redakce: Paní Věra Pazdziorová nám nabídla, že v průběhu svého rehabilitačního pobytu v léčebném domě Polárka bude pacientům vyprávět o svých zážitcích z pouti do Santiaga de Compostela a doprovodí své vyprávění promítáním fotografií. Takovou iniciativu jsme samozřejmě uvítali, zorganizovali jsme potřebné a setkání se uskutečnilo 8. srpna 2018. V salonku Apartmánového domu Lara se nás ten večer sešlo přes dvacet, včetně přátel paní Věry, které pozvala z Čeladné. Věříme, že zážitky z této poutní cesty potěší nyní i čtenáře Fontány a tímto ještě jednou paní Věře i jejímu manželovi děkujeme za zajímavý zážitek a inspiraci. (Kdybyste se chtěli dozvědět další podrobnosti o této pouti, můžete paní Věře napsat na e-mailovou adresu pazdziorovi@seznam.cz.)

Nové schody do kapličky

Jaroslav Kozel

Začátkem měsíce srpna 2018 naši šikovní stolaři, Bořek Boháč a Honza Štefek, zhotovili a nainstalovali do naší kapličky Nejsvětější Panny Marie nové dřevěné schody. Staré schody byly nevyhovující, proto se vedení BRC rozhodlo nechat zhotovit schody nové, které jsou rozvrženy stejnoměrně, jsou bezpečné a vyhovující tak zvláště našim lázeňským hostům. Za naše lázeňské hosty bych chtěl vedení BRC a našim šikovným stolařům Bořkovi a Honzovi poděkovat za jejich precizně odvedenou práci. Doufám, že schody vydrží nejméně 20 let a budou sloužit všem. Při mši svaté nové schody požehnal a posvětil Otec Jaroslav (Slávek) Marek, který se stará o naše pacienty a klienty po duchovní stránce, za což mu moc děkuji. (Foto: autor a Milena Vaculová)

Novinky v TV Ondřejka

První verzi vysílání programu vnitřního informačního kanálu BRC s názvem Televize Ondřejka jsme spustili v únoru 2013. V téže době jsme také všechna televizní videa začali zveřejňovat na vlastním YouTube kanále www.youtube.com/rehabilitacnicentrum. Proměnou programu vysílání v uplynulých pěti letech jsme se příležitostně ve Fontáně věnovali. Na YouTube je již videí přes stovku, k podobnému číslu se blíží i jejich počet v TV Ondřejka. A tak jsme se rozhodli věnovat novým videím v TV Ondřejka (a zároveň na YouTube) pravidelnou rubriku v každém čísle. Důvod je jednoduchý – za dobu od jednoho čísla ke druhému vždy přidáme nějaké nové video, a tak by bylo škoda na novinky neupozornit i naše čtenáře. Nyní je na internetu zveřejněno 120 videí, od července 2018 přibylo šest nových.

Reportáž z vernisáže výstavy obrazů Jaroslava Korečka (4:26 min.)

Malíř Jaroslav Koreček (dole vlevo na snímku Mileny Vaculové z vernisáže) ze Škrovádu u Chrudimi u nás vystavoval již podruhé. Je mimo jiné také naším opakovaným pacientem, nedávný léčebný pobyt se nám dokonce podařilo mu naplánovat na dny ukončení jeho výstavy, a tak nemusel pro obrazy vážit tak dlouhou cestu. Tentokrát místo názvu výstavy použil netradičně několik veršů, které mu věnovali jeho zdejší přátelé:

„Do lesů, luk a polí
léta se už vkrádám
neboť svět řve
a je plný koleček
barvy ticha střádám
malíř, Jarda Koreček...“

Ti, kdož jeho vernisáž nebo později výstavu navštívili, jistě zjistili, že z malířových obrazů krajiny s loukami a poli opravdu jakoby z barev ticho vystupuje. Několik vystavených obrazů si našlo nové majitele, a to nás i jejich autora velmi těší. Na vernisáži ale ticho nebylo, příjemně se o to postarali jeho kamarádi, kteří spolu již dlouho hrají pod názvem Věrná čtyřka. Náladu vytvořili výbornou a také později večer potěšili svou hudbou ve stylu country návštěvníky restaurace U Sestřiček v rámci pravidelných kulturních pořadů. Ti kdož výstavu nestihli, mohou se aspoň podívat na video reportáž z vernisáže na našem YouTube kanále. Další obrazy tohoto malíře jsou trvale k vidění v restauraci U Sestřiček a ve vestibulu Léčebného domu dr. Maye.

Monika Babiuchová: Dětský portrét (1:28 min.)

Pozvánka na výstavu fotografií, jejichž autorka zastává názor, že portrétní fotografie je žánr, který si žádá především trpělivost, klid a schopnost vcítit se do modelu. Nejdůležitější je pro ni správná komunikace s modelem, příprava scény a následné zachycení tohoto výjimečného momentu prostřednictvím fotografie. Je autorkou fotografií, které mají duši. Její snímky můžete spatřit ve Vogue Italia a ve fotografických časopisech. Pokud jste tuto výstavu nestihli, podívejte se alespoň na video pozvánku s několika ukázkami vystavovaných děl.

Reportáž z vystoupení folklórního souboru Gran Ballet Folklórico Panamá Fuerte Raza (5:30 min.)

Vystoupení folklórního souboru Fuerte Raza z Panamy se podrobně věnujeme v článku s názvem *Bouřka nad Panamou* na stránkách 13 až 15. Video reportáž obsahuje navíc autentický záznam žhavých hudebních rytmů a samozřejmě taneční pasáže, a proto si nenechte tento dokument ujít. Další návštěva zahraničního tanečního souboru je v našem rehabilitačním centru naplánována až zase za rok – na pátek 23. srpna 2019.

Pavel Strnadel: Proměny
(0:52 min.)

Výstava Pavla Strnadla nese název *Proměny* a k vidění je v Galerii Lara až do 28. listopadu 2018. Na YouTube je krátká pozvánka s několika ukázkami obrazů tohoto frenštátského malíře a pedagoga.

PŘIPRAVUJEME

Zasazení Buku svobody
27. října 2018

Tato reportáž bude připomínat slavnostní zasazení Buku svobody, kterým se BRC Čeladná spolu s Okrašlovacím spolkem Rozhledna připojil k celostátní akci sázení stromů ke 100. výročí vzniku republiky. Fotografie z této akce jsou na titulní straně, více najdete v článku na následující straně.

Časná rehabilitace po operacích bederní páteře

Náročnější na zpracování bude několikaminutový filmový dokument, představující rehabilitační léčbu pacientů po operacích bederní páteře. Televizní tým má k dispozici šest video sekvencí, které zachycují různé rehabilitační metody a postupy. Tyto sekvence byly původně pořízeny pro prezentaci jedné z našich

fyzioterapeutek Mgr. Anny Biolkové, kterou přednesla na spondylochirurgickém kongresu. Na přípravě prezentace a na natáčení potřebných záběrů se podíleli ještě Bc. Jan Neuwirth a Šárka Neuwirthová, DiS. Už dopředu můžeme předpokládat, že toto video bude mít po zveřejnění na YouTube stejně vysokou sledovanost, jakou mají dvě podobná videa. Ta představují rehabilitaci po výměně kyčelního kloubu (přes 17 000 zhlédnutí za 1,5 roku od zveřejnění) a po operaci měkkých tkání kolenní česky (za 3 roky přes 44 000 zhlédnutí). Sestřiháním natočených záběrů bude vytvořen výsledný film,

doplněný novým mluveným komentářem, který bude vycházet z odborného textu k přednášce, ale bude přizpůsoben tak, aby mu rozuměl i laik. Díky tomu, že podklady k tomuto filmu připravili sami fyzioterapeuti, půjde o velice cenný dokument, který představí metody a postupy rehabilitace po operaci páteře.

Čtvero ročních období na Valašské cestě

Dlouhodobě pracujeme na videu, mapujícím nejzajímavější úseky a vyhlídková místa Valašské cesty, po které se lze projít od Jezírka přání v našem centru až například na náměstí v Čeladné. Záměrem je představit tuto cestu ve všech ročních obdobích, a tak je natáčení závislé především na vývoji počasí. Na našem Facebooku jsou nyní k vidění krásné záběry z letošního podzimu, který se barevně opravdu vydařil. Doufáme, že i zima se představí ve „svých barvách“ a my budeme moci toto video dokončit nejpozději příští jaro. (aa)

Nahore: Pavel Strnadel, Trávy, 2001
Uprostřed: Valašská cesta začíná v areálu BRC u Jezírka přání a je vyznačena směrovými šipkami až na náměstí v Čeladné.
Dole: Jedním z postupů časné rehabilitace po operaci páteře je aktivace hlubokého stabilizačního systému s využitím znalostí vývojové kineziologie.

Náš buk byl tisící šestistý devadesátý čtvrtý „Strom svobody“

Andrea Adamová

Brněnská nezisková organizace „Nadace Partnerství“ vyhlásila na začátku roku 2018 v souvislosti s připomínkou stého výročí vzniku Československa pátrací akci po „Stromech svobody“, které se na území republiky vysazovaly při různých příležitostech od roku 1918. Současně vyzvala k sázení nových stromů svobody v rámci hromadné celostátní akce k tomuto výročí. Na stránkách www.stromysvobody.cz byla umístěna mapa republiky, kam se daly zaznamenat nalezené stromy a také přihlásit místa nové výsadby, doprovázené akcí pro veřejnost. V evidenci zmíněné nadace bylo zaznamenáno k sobotnímu ránu 27. října 2018 celkem 3 119 dříve zasazených Stromů svobody a 1 694 nových výsadeb. „Buk svobody“, který jsme po patnácté hodině toho sobotního odpoledne s datem 27. října 2018 slavnostně zasadili v Beskydském rehabilitačním centru v Čeladné, byl tedy minimálně tisícím šestistým devadesátým čtvrtým „Stromem svobody“.

Osmiletý buk jsme k výsadbě vybrali záměrně - s ohledem na jeho odolnost místním klimatickým podmínkám, ale také kvůli tomu, že od počátků lidstva je symbolem života, dlouhověkosti a znovuzrození. Buk podporuje mentální činnost, projasňuje myšlení a rozhojňuje kreativitu, a tak bychom do našeho rehabilitačního centra sotva našli vhodnější strom, přestože ve velké většině jsou jako stromy svobody tradičně vysazovány lípy.

Spoluorganizátorem slavnostního zasazení Stromu svobody byl Okrašlovací spolek Rozhledna, místo výsadby buku poblíž vyhlídkové věže bylo vybráno v souladu s koncepcí postupné obnovy a budování parku rehabilitačního centra. Sbor dětí Základní školy v Čeladné akci zahájil písní Stromy, jejíž text od Zdeňka Svěráka se krásně k této příležitosti hodil. Poté zúčastněné přivítala členka výboru Rozhledny Andrea Adamová a ředitel BRC Milan Bajgar promluvil o vý-

Vlevo dole: Svoji lopatku zeminy přihodila budoucí starostka Kunčic pod Ondřejníkem Michaela Šebelová, za ní čeká na svou příležitost Dobroslava Havránková, vedoucí oddělení rehabilitace BRC. Synové krajinářského architekta Zdeňka Strnadela (vlevo) Vojtěch a Vítek také čekali ve frontě na svoji „sázecí“ příležitost. Dokonce si k tomu přinesli z domova vlastní nářadí (viz foto na titulní straně). Ředitel BRC Milan Bajgar (vpravo) stříhal a rozdával na památku československou trikoloru, kterou jsme „Buk svobody“ ozdobili. Nahore: Buk svobody jsme zasadili poblíž lávky a schodů na vyhlídkovou věž.

Dole: I nejmenší z řady sázejících se své úlohy zhostil na jedničku, také díky vypůjčené lopatičce :-)

Fotografovala Milena Vaculová

znamu svobody a demokracie a o těch, kteří za tyto hodnoty položili život. Připomenul také, že zasazení stromu je už druhou akcí, kterou jsme si letos 100. výročí vzniku Československa připomněli. Tou první byla červnová akce „Oslava života“, na které jsme přivítali i T. G. Masaryka. Návštěvníky poté pozdravil staronový starosta Čeladné Pavol Lukša a historik Petr Andrlé si připravil zajímavé informace stromech. Kvůli trvalému dešti přišlo sázejících jen několik desítek, ale zase jsme čerstvě zasazený strom nemuseli zalévat.

Akce se zúčastnilo několik členů okrašlovacího spolku, pacienti BRC a občané z okolních obcí, těšilo nás, že rodiče přivedli také svoje děti. Nálada byla velice srdečná. Každý mohl k připravenému stromu přihodit lopatu zeminy a na památku dostal ústřížek trikolory, kterou jsme strom ozdobili. Na závěr děti zazpívaly českou státní hymnu a jistě jim přišla vhod odměna za vystoupení v podobě pohárů v blízké kavárně Lara.

Přejeme buku, aby se mu u nás dobře dařilo, aby po dalších 100 letech mohli do jeho koruny shlížet návštěvníci, kteří budou stoupat po schodech na vyhlídkovou věž. Snad u něj zůstane i tabulka s připomínkou, že nese jméno Strom svobody...

Čas od času nás zaujme nějaký článek, o němž si říkáme, že by bylo dobře, kdyby si ho přečetli i ostatní. Takže „čteme pro vás“. A právě nedávno nás zaujal následující rozhovor Terezy Blažkové s profesorem a lékařem Josefem Kouteckým. Protože se týká zdraví a nemoci a je velmi zajímavý, rozhodli jsme se ho nekrátit.

Převzato 12. srpna 2018 z https://zpravy.idnes.cz/josef-koutecky-detska-onkologie-rozhovor-fii-/domaci.aspx?c=A180806_418944_domaci_kuce

Josef Koutecký. Narodil se 31. srpna 1930. Obor dětské onkologie založil v roce 1964 po vzoru západních kolegů. V roce 1978 se tehdejší Stanice dětské onkologie přesunula z Karlova do pražské Fakultní nemocnice v Motole, kde vzniklo samostatné oddělení dětské onkologie. V roce 1987 byl jmenován prvním profesorem onkologie u nás. Po listopadu 1989 působil třináct let jako děkan 2. lékařské fakulty a tři roky jako prorektor Univerzity Karlovy. Za svou práci získal přes padesát různých ocenění, například medaili za zásluhy od prezidenta Václava Havla. Je autorem stovek odborných i řady nemedicinských knih. Je vdovec, má dva syny, dcera zemřela. Je silně věřící.

Autor FOTOGRAFIE: Jindřich Nosek (NoJin) – Vlastní dílo, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=62752929>

Onkolog Koutecký: Medicína se dehumanizovala, já měl na pacienty čas

Když se v roce 1964 rozhodl čtyřiatřicetiletý lékař Josef Koutecký založit v Československu obor dětské onkologie, řada kolegů ho odrazovala. Na nádory tehdy umíralo 97 dětí ze sta a zdálo se, že jim není pomoci. Koutecký ovšem dokázal opak. I díky němu se dnes 83 procent dětí uzdraví.

Za pár dní vám bude 88 let. Stále učíte, pracujete, stále se vyjadřujete k veřejnému dění. Dopisujete další knihu. Je neuvěřitelné, co jste za život dokázal a co stiháte. Musíte mít perfektně zorganizovaný čas.

Jeden ze základních principů mého pracovního, ale i soukromého života je řád. Protože ten, kdo nedělá řád, je neřád a dělá zlořád. Řád velmi usnadňuje život. A to platí pro všechno. I pro uložení věcí, šatů a rozdělení bot.

Je pravda, že jste si celý život dával do kapes lékařského pláště věci na stejná místa?

Ano, pořádek musí být. Ušetří čas. Přispělo to k tomu, že jsem byl schopen dělat tolik věcí. Další faktor, zcela fyziologický, byl ten, že jsem celý život potřeboval málo spánku.

Kolik jste toho za noc naspal?

Když jsem byl v největším pracovním vypětí, tak čtyři hodiny. Pracoval jsem do jedné hodiny ráno

a v pět jsem vstával. Celý svůj pracovní život jsem byl totiž v šest na klinice.

Tam docházíte stále...

Ano, v pondělí, ve čtvrtek, a když je třeba, tak i jindy. Ale už neléčím. Myslím, že od určitého věku lékař léčit nemá.

Proč?

Mohl by se splést. Navíc není už schopen sledovat literaturu. Co je nového. Může ale předávat zkušenosti, a to je cenné. Takže na kliniku za tímto účelem stále docházím, nicméně už si přece jen zasloužím trochu pohodlí, takže ráno tak nespěchám.

Nevstáváte v pět?

Ne, dám se v klidu do pořádku. V klidu se nasnídám, pak si dám šálek kávy se svým viržinkem a takhle vstoupím do nového dne.

S viržinkem den i končíte?

S viržinkem, štamprlí a hudbou. Každý den. Abych se s ním rozloučil a vyrovnal. Až se jednou ráno neprobudím, tak odejdu vyrovnán a smířen.

V roce 1964 jste založil nový obor v Československu, dětskou onkologii. Jak na tu dobu vzpomínáte? Prý jste musel chvíli ordinovat mezi šváby, cytostatika se pašovala přes hranice.

Bylo to nesmírně těžké. To si už dnes nikdo nedokáže představit. Zakládal jsem to z ničeho, řekl bych až s pohrdáním některých kolegů. Neměl jsem nic. Místo, přístroje, léky ani lidi. Nic. Téměř všechny děti tehdy umíraly.

Devadesát sedm procent.

Tak. Žil jsem mezi stále umírajícími dětmi a nešťastnými rodiči. Ale věděl jsem, že na Západě už jednotky dětské onkologie vznikají. Stále jsem si říkal: Proč mají československé děti umírat, když to jinde jde? Šel jsem za šéfem, on řekl: Ano, můžete se věnovat dětské onkologii a já jsem začal.

Od té chvíle nemocné děti chodily za vámi?

Ano, všechny děti nemocné nádory, které přišly na kliniku, musel vyšetřit Koutecký. Postupně jsem získával určitý respekt, který byl posilován tím, že se začaly zlepšovat výsledky.

Po jaké době?

Asi v roce 1970 se objevily první hmatatelné. Tehdy jsem strávil půl roku na klinice v německém Mainzu a po návratu jsem byl jmenován ordinářem dětské onkologie, to jest primář bez lůžek. Pak jsem získal první postýlku a druhou, pak jeden pokoj o čtyřech postýlkách. A v roce 1974 vznikla stanice dětské onkologie při klinice dětské chirurgie. Tam už bylo 18 lůžek.

A stále jste na to byl sám?

Jako lékař ano, ale měl jsem úžasné a věrné sestry. Později přišel první kolega a v roce 1978 jsme se přestěhovali do Motola, kde vzniklo oddělení dětské onkologie. Takže jsem se stal primářem a za pět let bylo oddělení ustaveno klinikou a já přednostou.

Tím jste byl až do roku 2004. Jsou pacienti, kteří vám utkvěli v paměti?

Těch bylo hodně. Dodnes, když jdu po ulici, mě zastavují lidé, u kterých jsem medicínsky působil. Buď rodiče, či přímo pacienti. Jenomže ti mi tenkrát byli po pás a dnes jsou to dospělí lidé a mají vlastní děti. Někdy jsou to i úplně cizí lidé, kteří mi jen chtějí podat ruku.

To musí být dojemné.

Je to velká radost. Víte, já dostal za svůj život přes padesát vyznamenání, ale když vás někdo chytne na ulici za ruku a řekne: Pane profesore, vy jste mi zachránil život a já teď mám rodinu, zaměstnání a je nám dobře, tak to je mnohem víc, než jakékoli vyznamenání.

Když jste začínal, většina dětí umírala. Dnes se 83 procent uzdraví. Bude se to číslo ještě zvyšovat?

O něco asi ano, ale nevěřím, že se podaří zachránit všechny děti. I v těch nejjednodušších nemocech máme neúspěchy. Nádorová onemocnění jsou příliš složitá. Někdy neúspěch zavíní i rodiče.

Jak?

Pozdním příchodem. Buď jsou sociálně slabí, nebo se bojí pravdy. Hlavně maminky. Mají k dětem intimnější vztah než tatínkové. Kolikrát jsem s nimi seděl hodinu a vysvětloval jim stav dítěte. Některé nechtěly přijmout realitu.

Teď mluvíte o maminkách. Kdysi jste ale řekl, že všichni rodiče, se kterými jste se setkal a kteří tlak nezvládli a vzali si život, byli tatínkové.

Ano, muži jsou slabší. Biologicky. Hraje tam roli imunitní systém, který mají ženy zdatnější. Říkám vám studentům: Pánové, musíte si uvědomit, že jste biologicky méněcenní a podle toho své životy vést. A vám dámy říkám, že muži jsou biologicky méněcenní, a proto se k nim musíte chovat jako v bavlnce. Protože být méněcenný a mít doma xantipu, pak není divu, že průměrný věk dožití mužů je o sedm let nižší než žen.

Zažil jste prý rodiny, které nemoc dítěte zachránila, zpevnila.

Ano, ale bylo jim potřeba pomoci. Nebylo to tak, že přišel pacient, já jsem ho jen vyšetřil. Já jsem se s nimi také bavil. Snažil jsem se proniknout do charakteru rodiny. Je silná? Co unese a co ne? Bavil jsem se s nimi hodiny. Měl jsem pro ně vždy čas. To není jako dnes, kdy lékaři nemají čas na nic. Medicína se dehumanizovala.

V jakém smyslu?

Lékař má v ordinaci pacienta a čtyři pětiny času z toho se dívá do počítače. S pacientem se téměř nebaví, téměř se na něj nepodívá.

Někteří lékaři tvrdí, že na to v současné době není čas.

To je výmluva. Na pacienta vždy musí být čas. Já jsem neměl oddělený soukromý a pracovní čas, to nešlo. Když bylo potřeba, pracoval jsem do noci. Vždy jsem se staral o duši pacienta a jeho rodiny. Thomas Louis kdysi napsal, že jsou dva nejdůležitější momenty pro vztah lékaře a pacienta.

Jaké?

Dotek a slovo. Všichni malí pacienti se lékaře bojí. Já když přišel na pokoj batolat, tak se po mně natahovala, abych je vzal do náruče. Věděla, jaký k nim mám vztah. Se staršími jsem si stále povídal. Ptal jsem se jich: Máte doma pejska? Máš akvárium? Ty nemáš akvárium? Tak si to zařid', je to krása. A kon-

takt s rodiči byl stejně důležitý. Pro maminky jsem byl vždy Kouřa. Samozřejmě mi to žádná neřekla, ale doneslo se mi to.

Podle vás se změnil přístup lékařů. Změnil se i přístup pacientů a jejich rodin?

Někteří rodiče mají větší požadavky a jsou kritičtější. Víte, lékař byl dříve v očích pacientů a společnosti někdo.

Myslíte, že teď tomu tak není?

Má to jiný charakter. Člověk by čekal, že pacient a jeho rodina se budou snažit najít k lékaři co nejbližší vztah, aby co nejlépe léčil. Přesto jsou mezi nimi takoví, kteří se chovají nedůstojně.

Čím to je?

Řada lidí zbohatla. Přijde otec dítěte a vynucuje si, kdy má být kontrola. Kontrola má být, když je potřeba. To neurčuje pan podnikatel podle toho, kdy má čas. Žijeme v blahobytu a řada pacientů a jejich rodin se domnívá, že s penězi lze zvládnout vše. Zvláště když ví, kolik dětí vyléčíme. Pak těžko chápou, že jejich dítě patří do té nešťastné skupiny sedmnácti procent, které vyléčit nelze.

Prožil jste doby, které pamatuje málokdo. Jak hodnotíte současnost? Máme být na co hrdí?

Na to, co máme k dispozici. Dnes si mladí nedokážou představit, co jsem prožíval já, když máma prala prádlo na valše a vyvářela ho v kotli. Každý večer štupevala dřevé ponožky a každé ráno zatápěla v kamnech. Dnes, když se na chvíli vybijí mobil, je zle. Já hrával po večerech s rodiči stolní hry. A když jsem byl větší, zabýval jsem se tím, co mě zajímalo.

Vím, že jste si v ruce sám přepsal knížku *Mladý biolog...*

Protože nikde nebyla k sehnání. Který kluk si dnes v 16 letech přepíše knížku? Od druhého ročníku medicíny jsem vždy pracoval v nějakém ústavu. Od čtvrtého ročníku jsem mohl sloužit noční služby na klinice dětské chirurgie. Měl jsem to oficiálně schválené. Byl jsem pro to zapálený. Tuhle motivaci dnes mladí nemají. Já si neumím představit, že studuji medicínu a přitom chodím tahat krabice do skladu.

Myslíte si, že je motivují peníze?

Ano, doba je velmi zaměřená na peníze. Lidé by měli daleko více pozornosti věnovat lidským vztahům. Největší hodnotou je láska. A teď nemyslím jen lásku dvou lidí, ale i lásku k okolí, k přírodě, ke zvířatům, k lesům. To je má zásada. A druhá, která je dnes hodně šizená, je ta, že povinností člověka je dávat a jeho právo je brát. A tím myslím krásu, nikoli peníze. Toho se celý život držím.

Jaké období bylo pro vás v životě nejšťastnější?

Jedním z nejšťastnějších bylo, když jsem se oženil. Měl jsem nádherné manželství. Jitka mě nechala dělat vše, co jsem potřeboval. A když jsem nepracoval, všechno bylo jen s ní.

Které období pro vás bylo nejtěžší?

Když jsem sledoval její umírání. Ležela na jednotce intenzivní péče pět týdnů. Byl jsem u ní vždy do večera. Asi po třech týdnech jsme se loučili a ona říká: Děkuji ti. Odvětil jsem: Za co mi, prosím tě, děkuješ? A ona řekla: Za všechno. Já ji naposledy v životě políbil a odešel. Když jsem přišel druhý den ráno, už byla v umělém spánku. A její poslední slova byla: Děkuji ti za všechno. To jsou momenty v životě, které jsou neopakovatelné, tragické a přitom krásné.

Z dopisů redakci a vedení podniku

Budeme vděčně na rehabilitaci vzpomínat

Chtěly bychom touto cestou poděkovat paní MUDr. Kateřině Nogové, všem sestřičkám, rehabilitačním pracovníkům i úklidovému personálu za příkladnou péči o nás v budově dr. Maye. Až na ovoce nám vůbec nic nescházelo. Budeme vděčně na pobyt a rehabilitaci vzpomínat.

Zdeňka Kaděrová, Frenštát pod Radhoštěm a **PaeDr. Danuše Mihalovičová**, Brno

Byly to pro mne jedny z nejúžasnějších dní

Vážený pane řediteli, v sobotu jsem se vrátila z třítydenního pobytu v Beskydském rehabilitačním centru. Dovolte mi, abych Vám touto cestou poděkovala za úžasných 20 dní, které jsem u Vás strávila. Byly to pro mne jedny z nejúžasnějších dní, které jsem ve svém životě prožila. Byla jsem ubytovaná v apartmánovém domě Lara, což mi pobyt ještě více zpříjemnilo. Chtěla bych prostřednictvím Vás poděkovat za úžasnou péči sestřiček a fyzioterapeutek, vzorné služby úklidu v mém dočasném bydlišti, vynikající jídlo a přístup personálu restaurace U Sestřiček a v neposlední řadě taky příjemnému personálu kavárny a recepce v apartmánovém domě Lara. Byla jsem nadmíru spokojená a ještě jednou moc děkuji. Ráda se k Vám vrátím, třeba jen na malý rodinný výlet.

S pozdravem a přáním všeho dobrého. **Eva Hannelová**, Vsetín

Zájezd na poutní místo Živčáková a do jeho okolí

Letos ve dnech 2. 9. a 16. 9. 2018 jsme se již tradičně vydali na poutní mariánské místo Živčáková (Turzovka, SR), kde jsme se účastnili mše svaté v 11.00 hodin. Ti odvažnější mohli vyjít asi 150 schodů na věž chrámu Panny Marie matky Církve, která slouží zároveň jako zvonice. Vý-

hled z věže při slunném počasí je nádherný, jen tolik, že mimo jiné Lysou Horu vidíme jako na dlani, ba dokonce Bílý Kříž a panorama Kysúc. Prostě fascinující zážitek, který se úplně nedá popsat. To musí člověk zažít. Poté jsme se přepravili ke kaplička a k pramenům léčivé vody, kde si

mohli také vodu nabrat do lahví. Na zpáteční cestě domů si mohli účastníci zájezdu ještě prohlédnout pamětihodnosti v obci Bílá – chrám svatého Bedřicha, lesní hřbitov, lurdskou jeskyni a lovecký zámek. Ve Starých Hamrech chrám svatého Jindřicha a blízký pomník Maryčky Magdonové a také Gruň, největší osadu v katastru Starých Hamer.

Nový pomníček u tamní kaple Panny Marie Pomocnice křesťanů je zhotovený k počtě všem, kteří zahynuli v horách. Z turistické útulny Švarná Hanka jsme při krásném slunečném počasí v půlce září viděli Roháče a v dále i obrysy Vysokých Tater. 2. září bylo občas deštivo a mlha, a tak vidět do dále nebylo. Oba poutní zájezdy se všem moc líbily i navzdory tomu, že program je dost náročný. Všechna uvedená místa rozhodně za návštěvu stojí.

Jaroslav Kozel

POZVÁNKA DO GALERIE

Pokud se rozhodnete navštívit **GALERII MALÍŘŮ BESKYD v Čeladné**, uvidíte především výtvarná díla malířů, členů Sdružení výtvarných umělců moravských (SVUM). Toto uskupení bylo založeno v roce 1907 a sdružovalo řadu významných malířů začátku 20. století. Předními představiteli tohoto sdružení byli bratři Joža a Franta Úprkové a bratři Bohumír a Alois Jaroňkové. Bratři Jaroňkové jsou také zakladatelé Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

Bohumír Jaroněk měl jeden ze svých ateliérů přímo v místech Beskydského rehabilitačního centra, v tehdejších lázních Skalka. Členové SVUM se zde často scházeli k jednáním i zábavě, stejně jako přední moravští spisovatelé. Podařilo se nám postupně shromáždit některé jejich obrazy, a tak máte nyní možnost setkat se s díly předních výtvarníků v místech, která rádi a pravidelně navštěvovali.

K členům SVUM patřili například Martin Benka, Antonín Frolka, Roman Havelka, Antonín Hudeček, Alois Kalvoda, Stanislav Lolek, Alfons Mucha, František Pečinka a Max Švabinský. O jejich významu pro výtvarné umění v zemích Koruny české svědčí i to, že Bohumír Jaroněk byl v té době prvním Čechem, který se stal členem prestižního vídeňského spolku Hagenbund. Řada malířů, jejichž díla zde můžete vidět, byla Mařákovými žáky na pražské akademii.

Jsme rádi, že se s k nám tito významní umělci mohli po více než 100 letech symbolicky vrátit ve svých obrazech. Srdečně vás zveme k návštěvě. (red)

V prodejní části Galerie malířů Beskyd lze zakoupit: magnetky, tašky, textilní hračky, bylinné polštářky a pytlíčky, svíčky, svícny a podložky, mýdla, medovou kosmetiku, oleje k péči o tělo, masážní vosky, voňavé jily a tyčinky; keramiku: hrnky, konvičky, misky, džbánky, zvonky, aroma lampy, talíře, tácy; kožené výrobky: pouzdra na mobil, karty, peněženky, náramky, skleničky a sady skleniček (s logem i bez), vánoční a velikonoční ozdoby, prostírání, ubrusy, chňapky, zástěry, polštáře, ručně barvené šátky a šály z hedvábí, trička, lněné šaty a tuniky, šperky, doutníky, pohlednice, publikace, drobná výtvarná díla...

**Galerie malířů Beskyd, 739 12 Čeladná 42;
otevřeno od úterý do neděle 12 - 17 hod. Tel.: 558 616 244**

Čeladenská FONTÁNA.

Nepravidelný zpravodaj Beskydského rehabilitačního centra v Čeladné. Redakce: Mgr. Andrea Adamová.

Redakční rada: Dobroslava Havránková, Věra Machálková, Ing. Jana Ožanová. Adresa redakce: BRC, 739 12 Čeladná 42.

Grafická úprava: A. Adamová. Tisk ME® a René Daubner - APRO Bruntál.

Distribuce dle rozdělovníku, v PDF ke stažení na adrese www.brc.cz/casopis-brc/. Zájemcům zašleme každé vydání na e-mail.

Toto číslo vyšlo v listopadu 2018 v nákladu 1 000 výtisků.